

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 27 grudnia 2018 r.

Pozycja 182

POSTANOWIENIE z dnia 4 października 2018 r. Sygn. akt Ts 165/16

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Sławomira Wronkowska-Jaśkiewicz,

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej A.O. w sprawie zgodności:

- 1) art. 6 ust. 2 pkt 5 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2016 r. poz. 887, ze zm.) w zakresie, w jakim za okresy składowe uważa przypadające wyłącznie przed 15 listopada 1991 r. okresy, za które została opłacona składka na ubezpieczenie społeczne albo za które nie było obowiązku opłacania składek na ubezpieczenie społeczne, w tym okres niewykonywania pracy po ustaniu zatrudnienia, jeżeli za te okresy na podstawie przepisów kodeksu pracy zostało wypłacone wynagrodzenie lub odszkodowanie z art. 32 ust. 2 i art. 67 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,
- 2) art. 7 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2016 r. poz. 887, ze zm.) w zakresie, w jakim ustala okresy nieskładkowe uwzględniane przy ustalaniu prawa do świadczeń emerytalnych z art. 32 ust. 2 i art. 67 ust. 1 Konstytucji,
- 3) § 4 pkt 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 20 sierpnia 1968 r. w sprawie przekształcenia Państwowych Szkół Morskich w Gdyni i w Szczecinie w wyższe szkoły morskie (Dz. U. Nr 34, poz. 230) w zakresie, w jakim określa, że słuchacze Państwowych Szkół Morskich w Gdyni i w Szczecinie kończą naukę według dotychczasowych zasad i programów nauczania z art. 32 ust. 2 i art. 67 ust. 1 Konstytucji,

p o s t a n a w i a:

- 1) podjąć zawieszono postępowanie;**
- 2) odmówić nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej.**

UZASADNIENIE

W skardze konstytucyjnej z 5 sierpnia 2016 r. (data nadania) A.O. (dalej: skarżący) wniósł o stwierdzenie niezgodności art. 6 ust. 2 pkt 5 i art. 7 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2016 r. poz. 887, ze zm.; dalej: ustawa o emeryturach i rentach z FUS) oraz § 4 pkt 2 rozporządzenia Rady Mini-

strów z dnia 20 sierpnia 1968 r. w sprawie przekształcenia Państwowych Szkół Morskich w Gdyni i w Szczecinie w wyższe szkoły morskie (Dz. U. Nr 34, poz. 230, ze zm.: dalej: rozporządzenie w sprawie szkół morskich) z art. 32 ust. 2 i art. 67 ust. 1 Konstytucji.

Skarga konstytucyjna została wniesiona w związku z następującym stanem faktycznym.

Decyzją Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w W. z 21 lipca 2010 r. odmówiono skarżącemu prawa do emerytury z uwagi na brak udokumentowanych co najmniej 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych. W odwołaniu od powyższej decyzji skarżący wniósł m.in. o zaliczenie mu do stażu pracy okresu nauki w Studium Wojskowym w Państwowej Szkole Morskiej.

Sąd Okręgowy w W. wyrokiem z 14 kwietnia 2014 r. oddalił wniesione odwołanie. W uzasadnieniu stwierdził, że wskazana przez skarżącego szkoła miała charakter szkoły pomaturalnej, a nie szkoły wyższej, a zatem nie ma podstaw do zaliczenia okresu nauki do okresów nieskładkowych. Od powyższego wyroku skarżący wniósł apelację, w której zarzucił m.in. nieuwzględnienie przy ustalaniu stażu pracy czasu niewykonywania pracy na statkach morskich zagranicznych armatorów po ustaniu zatrudnienia, za które wypłacono mu odszkodowanie.

Sąd Apelacyjny w W. wyrokiem z 5 lutego 2016 r. oddalił apelację.

Skarżący zarzucił zaskarżonym przepisom naruszenie prawa do zabezpieczenia społecznego, będące konsekwencją nierównego traktowania osób uprawnionych do emerytury. Nieobjęcie przez zaskarżony art. 7 ustawy o emeryturach i rentach z FUS osób pobierających naukę w szkołach pomaturalnych o profilu zawodowym pozbawia – jego zdaniem – obywateli prawa do zabezpieczenia społecznego po osiągnięciu wieku emerytalnego, jednocześnie dyskryminując ich w stosunku do osób pobierających naukę w szkole wyższej, którzy okres ten mogą zaliczyć, na podstawie zaskarżonego przepisu, do okresów nieskładkowych. Skarżący kwestionuje ponadto art. 6 ust. 2 pkt 5 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, zgodnie z którym „[z]a okresy składkowe uważa się również przypadające przed dniem 15 listopada 1991 r. okresy niewykonywania pracy po ustaniu zatrudnienia, jeżeli za te okresy na podstawie przepisów Kodeksu pracy zostało wypłacone wynagrodzenie lub odszkodowanie”. Skarżący kwestionuje czasowe ograniczenie możliwości uwzględniania okresów niewykonywania pracy, podnosząc, że nie mógł uznać tych okresów za okresy nieskładkowe, ponieważ zgodnie z art. 7 ust. 3 ustawy o emeryturach i rentach z FUS okres niewykonywania pracy po ustaniu zatrudnienia jest okresem nieskładkowym tylko wtedy, gdy za ten okres, na podstawie przepisów kodeksu pracy, zostało wypłacone odszkodowanie; skarżącemu zaś wypłacono wynagrodzenie w związku z przebywaniem na urlopie wypoczynkowym.

W dalszej części uzasadnienia rozpatrywanej skargi skarżący wskazuje, że przepis rozporządzenia w sprawie szkół morskich – stanowiący, że osoba, która rozpoczęła naukę w państwowej szkole morskiej, kończy ją według zasad i programów obowiązujących przed przekształceniem tej szkoły w Wyższą Szkołę Morską – narusza jego prawa do zabezpieczenia społecznego.

Zarządzeniem z 12 sierpnia 2016 r. wezwano skarżącego do uzupełnienia braków wniesionej skargi konstytucyjnej przez nadesłanie decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z 21 lipca 2010 r., udokumentowanie daty doręczenia wyroku Sądu Apelacyjnego w W. z 5 lutego 2016 r., nadesłanie odpisu postanowienia Sądu Rejonowego w P. o ustanowieniu pełnomocnika z urzędu w celu sporządzenia i wniesienia skargi konstytucyjnej, jak również wyjaśnienie, czy od wskazanego orzeczenia Sądu Apelacyjnego w W. została wniesiona skarga kasacyjna.

W piśmie nadesłanym w celu uzupełnienia braków skargi konstytucyjnej skarżący wskazał, że w sprawie została wniesiona skarga kasacyjna przez ustanowionego w tym celu pełnomocnika z urzędu.

Postanowieniem z 24 listopada 2016 r. Trybunał zawiesił postępowanie do czasu zakończenia postępowania przed Sądem Najwyższym. W uzasadnieniu postanowienia Trybunał wskazał, że w sytuacji, w której zainicjowany został środek o charakterze nadzwyczajnym i który może mieć wpływ na ustalenie podstaw do wystąpienia ze skargą konstytucyjną, uzasadnione staje się zawieszenie postępowania przed Trybunałem do czasu zakończenia postępowania przed Sądem Najwyższym.

Postanowieniem z 19 października 2017 r. Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

1. Na podstawie art. 9 ust. 1 ustawy z dnia 13 grudnia 2016 r. – Przepisy wprowadzające ustawę o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym oraz ustawy o statusie sędziów Trybunału Konstytucyjnego (Dz. U. poz. 2074, ze zm.) do postępowań przed Trybunałem wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie ustawy o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym stosuje się przepisy tej ustawy. Skoro postępowanie zainicjowane analizowaną skargą nie zostało zakończone do 3 stycznia 2017 r., tzn. dnia wejścia w życie ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. poz. 2072; dalej: u.o.t.p. TK), to zarówno wstępne, jak i merytoryczne rozpoznanie tej skargi określają przepisy u.o.t.p. TK.

2. Zgodnie z art. 61 ust. 1 u.o.t.p. TK skarga konstytucyjna podlega wstępnemu rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym. Służy ono wyeliminowaniu – już w początkowej fazie postępowania – spraw, które nie mogą być przedmiotem merytorycznego rozstrzygnięcia. Trybunał wydaje postanowienie o odmowie nadania skardze dalszego biegu, gdy nie spełnia ona określonych przez prawo wymagań lub gdy jest oczywiście bezzasadna.

3. Art. 6 ust. 2 pkt 5 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2016 r. poz. 887, ze zm.; dalej: ustawa o emeryturach i rentach z FUS) stanowi, że za okresy składkowe uważa się również przypadające przed dniem 15 listopada 1991 r. okresy, za które została opłacona składka na ubezpieczenie społeczne albo za które nie było obowiązku opłacania składek na ubezpieczenie społeczne, w tym okres niewykonywania pracy po ustaniu zatrudnienia, jeżeli za te okresy na podstawie przepisów kodeksu pracy zostało wypłacone wynagrodzenie lub odszkodowanie.

4. Odnosząc się do zarzutu niekonstytucyjności art. 6 ust. 2 pkt 5 ustawy o emeryturach i rentach z FUS Trybunał zauważa, że Sąd Apelacyjny w W., w wyroku z 5 lutego 2016 r., w odpowiedzi na zarzut skarżącego dotyczący naruszenia wskazanego przepisu przez sąd I instancji, podniósł, iż skarżący nie udowodnił, oprócz okresów uwzględnionych przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych, innych okresów spełniających przesłanki art. 6 i art. 7 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Co więcej, Sąd Apelacyjny w W. stwierdził, że „[m]ożna jedynie przypuszczać, że pełnomocnikowi odwołującego się chodzi o okres od 1 maja 1991 r. do 11 czerwca 1991 r., w którym to okresie po ustaniu zatrudnienia u pracodawcy zagranicznego (w ramach skierowania przez Polservice) odwołujący się pobierał zasiłek chorobowy”.

4.1. Skarżący w uzasadnieniu skargi konstytucyjnej wskazał, że „wskutek powyższego uregulowania [tj. art. 6 ust. 2 pkt 5] został pozbawiony możliwości zaliczenia na poczet okresów składkowych okresów za czas niewykonywania pracy po ustaniu zatrudnienia za które zostało mu wypłacone wynagrodzenie w związku z przebywaniem na urlopie wypoczynkowym”.

4.2. Mając powyższe na uwadze, Trybunał stwierdza, po pierwsze, że Sąd Apelacyjny w Warszawie uznał, iż skarżący nie udowodnił okresu, o którym mowa art. 6 ust. 2 pkt 5 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, po drugie, skarżący wadliwie sformułował zarzut podniesiony w apelacji, ponieważ orzekający sąd nie mógł stwierdzić, o jaki okres składkowy chodzi pełnomocnikowi skarżącego, po trzecie, podnoszona przez skarżącego kwestia zastosowania art. 6 ust. 2 pkt 5 ustawy o emeryturach i rentach z FUS w ogóle nie była przedmiotem rozważań sądu.

4.3. W ocenie Trybunału podniesiony w skardze konstytucyjnej problem dotyczy zatem sposobu stosowania prawa, a nie oceny jego hierarchicznej zgodności z Konstytucją.

4.4. Zgodnie z art. 53 ust. 1 pkt 3 u.o.t.p. TK, skarga konstytucyjna powinna zawierać uzasadnienie zarzutu niezgodności kwestionowanego przepisu ustawy lub innego aktu normatywnego ze wskazaną konstytucyjną wolnością lub prawem skarżącego, z powołaniem argumentów lub dowodów na jego poparcie. Jeżeli skarga konstytucyjna nie zawiera uzasadnienia zarzutu niekonstytucyjności przepisu, a jedynie niekonstytucyjnego stosowania prawa, to należy stwierdzić, iż wymóg uzasadnienia niekonstytucyjności przepisu nie został przez skarżącego spełniony.

4.5. Okoliczność ta, na podstawie art. 61 ust. 4 pkt 1 w zw. z art. 53 ust. 1 pkt 3 u.o.t.p. TK stanowi podstawę do odmowy nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu w zakresie art. 6 ust. 2 pkt 5 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

5. W myśl art. 7 ustawy o emeryturach i rentach z FUS okresami nieskładkowymi są m.in. okresy nauki w szkole wyższej na jednym kierunku, pod warunkiem ukończenia tej nauki, w wymiarze określonym w programie studiów.

5.1 Zgodnie z § 4 pkt 2 rozporządzenia Rady Ministrów z 20 sierpnia 1968 r. słuchacze Państwowych Szkół Morskich w Gdyni i w Szczecinie kończą naukę według dotychczasowych zasad i programów nauczania.

5.2 Przechodząc do omówienia zarzutu naruszenia zgodności art. 7 ustawy z dnia 17 września 1968 r. o emeryturach i rentach z FUS oraz § 4 pkt 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 20 sierpnia 1968 r. w sprawie przekształcenia Państwowych Szkół Morskich w Gdyni i w Szczecinie w wyższe szkoły morskie (Dz. U. Nr 34, poz. 230, ze zm.; dalej: rozporządzenie w sprawie szkół morskich) z art. 32 ust. 2 oraz art. 67 ust. 1 Konstytucji, Trybunał stwierdza, że jest on oczywiście bezzasadny.

5.3 Zgodnie z art. 32 ust. 1 Konstytucji wszyscy są wobec prawa równi i mają prawo do równego traktowania przez władze publiczne (zasada równości). Korelatem przestrzegania zasady równości jest zakaz dyskryminacji, wynikający z art. 32 ust. 2 Konstytucji. Oznacza on m.in. niedopuszczalność wprowadzania regulacji różnicujących sytuację prawną adresatów norm, wyłącznie ze względu na indywidualne (osobowe) cechy adresata normy prawnej, takie jak płeć, wiek bądź pochodzenie społeczne. Dyskryminacja stanowi zatem kwalifikowany

przejaw nierównego traktowania. Jest ona bezwzględnie niedopuszczalna, nawet w reżimie stanów nadzwyczajnych (por. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 5 lipca 2011 r., sygn. P 14/10, OTK ZU nr 6/A/2011, poz. 49).

5.4 Twierdzenie, że ustawodawca naruszył zakaz dyskryminacji, wymaga przedstawienia innych argumentów niż twierdzenie, że naruszano nakaz równego traktowania podmiotów podobnych. Aby dowieść naruszenia art. 32 ust. 2 Konstytucji należy wykazać w szczególności, że a) różnicowanie opiera się na indywidualnej osobowej cesze adresata normy oraz b) wprowadzone kryterium różnicowania jest zakazane konstytucyjnie. Skarżący nie wskazał jednak niedopuszczalnego i bezwzględnie zakazanego konstytucyjnie kryterium różnicującego, na podstawie którego dochodziłoby do dyskryminacji na gruncie zaskarżonego przepisu (por. postanowienie Trybunału Konstytucyjnego z 22 lipca 2015 r. sygn. SK 20/14, OTK ZU nr 7A/2015, poz. 115).

5.5 Niezależnie od powyższego Trybunał zauważa, że zgodnie z orzeczeniami załączonymi do skargi skarżący wykazał jedynie 20 lat, 7 miesięcy i 24 dni okresów składkowych i nieskładkowych (wymagane 25 lat). Okres nauki w szkole morskiej wynosił 2 lata 9 miesięcy (§ 4 pkt 2 rozporządzenia w sprawie szkół morskich oraz art. 7 ustawy o emeryturach i rentach z FUS). W związku z powyższym ewentualne stwierdzenie przez Trybunał niekonstytucyjności, powyższych przepisów nie zmieni *de facto* sytuacji prawnej skarżącego ponieważ w dalszym ciągu nie będzie posiadał wymaganych okresów składkowych i nieskładkowych.

6 Okoliczności te stanowią o oczywistej bezzasadności skargi co, na podstawie art. 61 ust. 4 pkt 3 u.o.t.p.TK stanowi podstawę do odmowy nadania skardze konstytucyjnej dalszego.

W tym stanie rzeczy Trybunał Konstytucyjny postanowił jak w sentencji.

POUCZENIE

Na podstawie art. 61 ust. 5 u.o.t.p. TK skarżącemu przysługuje prawo wniesienia zażalenia na powyższe postanowienie w terminie 7 dni od daty doręczenia tego postanowienia.